

## Enerji Kaynaklarını Çeşitlendirme Yaklaşımları Altında AB'nin Enerji Politikası

Prof. Dr. Wulfdiether Zippel

AB ülkelerinin ithal hammadde'ye olan bağımlılıkları özellikle kendisini enerji alanında göstermektedir. 1950'den 1973'e kadar AT üyeleri ekonomik açıdan kabul edilebilir koşullar altında enerji gereksinimlerini tedarik edebileceklerine yönelik bir kaygı taşımamaktaydılar. Bu durum, savaştan zarar görmüş Batı Avrupa ekonomilerinin etkili bir biçimde yeniden yükselmesinde oldukça büyük katkılar sağlamıştır. Eskiden olduğu gibi bugün de "Avrupa'ya" enerji sağlama, büyük ölçüde dünyanın her yerinde faaliyet gösteren az sayıdaki çok uluslu şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bundan dolayı, AB'nin ve üye ülkelerin enerji politikalarını büyük ölçüde gittikçe azalan, geleneksel enerji kaynakları konusundaki küresel rekabet belirlemektedir. Böylece "Avrupa" enerji politikasının temel amacını, uzun vadede güvenilir, ucuz ve çevreye zarar vermeyen bir enerji sağlamanın şartlarını iyileştirmede görmek gerekir.

Süresi Temmuz 2002'de sona eren AKÇT1 sözleşmesini saymazsak, ortak bir enerji politikasının yasal temelleri AAT2 sözleşmesi ve A(E)T sözleşmesi hükümlerine dayanmaktadır. Örneğin tarım politikası, ticaret politikası veya para politikasından farklı olarak, Roma Sözleşmeleri'nin kaleme alınması esnasında bile bütün üye ülkelerin ithal enerji hammaddelerine oldukça yüksek olan – ve o tarihten beri gittikçe artan – bağımlılıklarına rağmen, bugüne kadar AT sözleşmesinde enerji alanında AT organlarına spesifik bir yetki tanıyan özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Enerji politikası için topluluk düzeyinde güncel olarak mevcut olan kurumsal çerçeve, şimdilerde tekrar gerçekleşen değişiklikleri ve AT kurumları, üye ülkelerin hükümetleri ve de enerji ekonomisi konusundaki birlikler ve şirketler arasındaki koordinasyon yolunda zaman içinde gerçekleştirilmiş kuruluş sözleşmelerine dayanmaktadır. Bugün enerji sektöründeki müşterek önlemler, özellikle ATS'nin genel amaçlarının belirtildiği 3. maddesine dayanmaktadır. Literatürde ve ilgili yasal normda kısaca şöyle denmektedir: "Toplu-

luğun faaliyeti ..., bu sözleşmeye göre ... enerji, ... alanlarında önlemler almayı kapsar". Avrupa Topluluğu'nun, enerji alanında üye ülkelerde alınacak önlemlerin koordinasyonuna yönelik kurumlarının faaliyetleri, en geç 1962'den itibaren, yani ilk küresel enerji krizinin ortaya çıkışından önce gerçekleşmiştir. Bunun siyasi temeli, özellikle başlangıçtan itibaren üye ülkeler arasında bir ortak pazarın oluşturulması ve bu pazarın daha sonra bir ekonomik birliğe dönüşmesi için enerji temininin emniyete alınmasında ortak bir uzlaşma gerektiren mevcut konsensüse dayanmaktaydı. Böylece 1973/74 ve 1979'daki enerji krizleri, enerji politikası alanında müşterek önlemler alma ihtiyacını ayrıca artırmıştır. OPEC'in bu tarihten itibaren ortak hareket etmesi, tüketici ülkeler tarafından her devletin kendi başına hareket etmesinin, zorunlu olarak hemen hemen büyük bir etki gösterememesini beraberinde getirmiştir. Sadece bu sebeple bile AT'nin problemleri ele alma düzlemi olarak önemi büyük ölçüde artmak zorunda kalmıştır. OPEC ülkelerinin, belirlenen AT ülkelerine karşı ham petrol satışını tercihen

durdurma yönündeki sürekli tehditleri, bütün üye ülkelerde, enerji politikası sorunlarını bir bütün olarak değerlendirme, enerjiyi bir stratejik varlık olarak ele alma ve bu bağlamda daha fazla müşterek çözümler arama isteği uyandırmıştır. Ancak AT ülkelerinin petrol üreten ülkeler ve çok uluslu şirketlere karşı siyasi etki imkanlarını bir araya getirerek kullanma, aynı zamanda AT'nun Müşterek Ticaret Politikası'nın sunduğu imkanlardan daha iyi yararlanabilmek için de uygundu.

Enerji alanında yetkilerin yukarıda söz edildiği gibi ATS'nin 3. maddesi çerçevesinde AB'ne verilmesi, ayrıca ATS'nin 308. maddesinin (AETS'nin 235. maddesi) öngördüğü genel yetki kuralının, enerji politikasıyla ilgili önlemlerin yasal dayanağı olarak gösterilebilmesi sonucunu doğurmuştur. Geçmişte bundan sürekli istifade edilmiştir. Örneğin – bu imkana dayanarak – Avrupa Konseyi (ulusal enerji politikası konusunda yetkili uzman bakanlardan oluşan) Kasım 1983'te ilk defa AT'na kendi enerji politikası için yetki vermiştir. Bu tarihten beri topluluktan git gide enerji alanındaki önlemler için birkaç yıllık çerçeve programlar denilen programlar oluşturulmaktadır. Bu tür bir çerçeve programda her üye ülke için, enerji-etkililiğinin artırılması, ithalat bağımlılığının azaltılması bakımından, ama aynı zamanda yurtiçi enerji kaynaklarının daha fazla kullanılması ve yeni enerji teknolojilerinin teşvik edilmesi bakımından müşterek görevler ve amaç projeksiyonları belirlenmektedir. Bu çerçeve programların altıncısı 2003-2006 dönemiyle ilgilidir.

Üye ülkeler, Maastricht sonrasında kuruluş sözleşmelerinde yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesiyle beraber (1 Kasım 1993), enerji politikası alanındaki bir kısım yetkilerini Topluluğa aktarmışlardır. Burada bir taraftan enerji altyapısı alanındaki yetkiler, diğer taraftan çevreyi koruma başta olmak üzere enerji politikasıyla ilgili alınacak önlemler konusunda yetkilerin devredilmesi söz konusudur.

Enerji altyapısıyla ilgili bugün mevcut olan AB'nin yetkileri, Maastricht'te AT sözleşmesine eklenen Trans Avrupa Ağları (TEN) başlığına dayanmaktadır. Bu ağlar ayrıca ulaşım ve telekomünikasyon alanlarındaki ağ yapılarını da ilgilendirmektedir. Böylelikle müşterek bir iç piyasanın işlevselliğini sağlamak için ilave bir katkıda bulunma şeklindeki ekonomi bilimine dayalı amaçta, Trans-Avrupa ağlarının kurulması ve geliştirilmesinin desteklenmesi, aynı zamanda yukarıda bahsedilen ATS'nin 3. maddesindeki amaçlara dahil edilmiştir. 1992'den önce oluşturulan ağlar, ulusal amaçlar ve determinantlar ölçüsünde oluşmuşlardır. Şimdiye kadar birbirinden ayrı olan ağlar arasında teknik kullanılabilirliğin oluşturulması ve bunların birbirine bağlanması, bir taraftan iç piyasanın bütün yan alanlarındaki tedarik etme güvenliğini artırmasına ve bunun parantezinde de yüksek yatırım maliyetlerin düşmesi sayesinde, topluluk içinde ekonominin tüm dallarının uluslararası rekabet gücünü artmasına etki etmiştir.

Ancak, Trans-Avrupa-Ağları denilen ağlarla ilgili topluluk hukuku düzenlemelerinden, enerji alanında şimdiye kadar sadece elektrik hatları ve doğalgaz nakli için yapılan boru hatları etkilenmektedir. Ağ girişi ve ağ kullanımının liberalleşmesinin toplam ekonomik ve politik önemi, özellikle bütün AT ülkelerinde elektrik ve doğalgazın satışının geleneksel olarak devlet destekli bölge monopollerleriyle önemli ölçüde rekabet dışı bırakılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Trans-Avrupa-Ağları'yla ilgili mevzuatın yürürlüğe girmesinden itibaren, ağ altyapısının planlanması ve yapımı için birincil yetki bundan böyle de üye ülkelerde, daha doğrusu bu ülkelerde enerji ekonomisi alanında faaliyet gösteren şirketlerde bulunmaktadır. Fakat AT bu konuda her şeyden önce sınır ötesi bir birlik olarak, bu birliğin gelişmesi ve ulusal ağların dahili kullanılabilirliklerinin

sağlanmasına yönelik bir koordinasyon, daha doğrusu entegrasyona yönelik bir işleve sahiptir. AT'nun faaliyetleri prensip olarak ATS'nin 5. maddesiyle düzenlenen yerellik ilkesine tabidirler. Topluluğun ağ projelerinin tanımı ve bütün bu projelerin desteklenmesi, konseyde birlikte karar verme yöntemi denilen yöntem tabidirler.

1996 yılından beri topluluk düzeyinde belirlenen enerji politikası, öncelikli olarak enerji ekonomisiyle ilgili olarak iç piyasanın gerçekleştirilmesi ve çevre ile iklimi korumaya yöneliktir. İrade oluşumu bağlamında meydana gelen siyasi süreçler – çoğu kez birbirine zıt şekilde – aynı zamanda hem üye ülkeler düzeyinde, hem de topluluk düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle geçmişte AB enerji politikasının gelişimi, çoğunlukla sadece küçük adımlarla olmuştur.

Komisyon tarafından 1995'te "Avrupa Birliği için bir enerji politikası" 5 konusunda yayımlanan Beyaz Kitapta<sup>6</sup>, topluluğun enerji politikasının şimdiye kadar temel aldığı uzun vadeli hedeflere yer verilmiştir. Buna göre enerji politikası, topluluğun ekonomi politikaları amaçlarına (örneğin: piyasa entegrasyonu, deregülasyon, tüketiciyi koruma, iç birlik, müşterek ekonomik amaçlar gibi) uygun olmalıdır. AB enerji politikası aynı zamanda bir dizi özel amaca da hizmet etmek zorundadır. Bunlar arasında enerji tedarikinde güvenliğin sağlanması, rekabet gücü ve çevre korumanın desteklenmesi/teşvik edilmesi sayılabilir. Bu gelişmenin ardından birkaç yıllık gecikmeyle Şubat 1997'de "Elektrik İç Piyasası hakkında Müşterek Mevzuat" 7 yürürlüğe girmiştir. Bu mevzuat, üye ülkeleri 1999'dan itibaren ulusal elektrik piyasalarını adım adım sınır ötesi enerji ticaretine açmakla yükümlü kılmaktadır. Sanayi elek-triği kullanan bütün büyük tüketicilere, 01.07.2004'ten itibaren, 15 üyeli AB içinde tüm enerji üreticilerinden gereksinim duydukları enerji tedarik etme konusunda serbestçe seçme hakkı tanınmıştır. 01.07.2007 tarihinden itibaren ise bütün tüketiciler için serbest seçim hakkının getirilmesi ile şimdiye kadar geçerli olan rekabet yasaları ortadan kalkmış olacaktır. CO2 emisyon haklarıyla ilgili ticaret yönergesi ise, Ocak 2005'te yürürlüğe girmiştir. Fakat gaz tedariki alanında liberalleştirilmesine karar verilmiş olunmasına karşın bu alanda çok önemli bir mesafe katılamamıştır. Bunun nedeni ise büyük ölçüde üye ülkelerin çoğunun doğalgaz ihtiyacının önemli oranda AB dışında az sayıdaki monopol şirketlerden<sup>8</sup> tedarik etmeleridir. Tedarik alanında bir krizin yaşanması durumunda doğalgaz ve petrol rezervlerinin nasıl kullanılacağına ilişkin olarak AB düzeyinde bağlayıcı düzenlemelerin uzun zamandan beri mevcut olduğunun da ayrıca belirtilmesi gerekir.

Böylelikle enerji politikası kapsamında AB'nin bir yasa tasarısına kaynak oluşturacak yasal temeller – aynen mevcut araçlar gibi – çok çeşitlidir. AB'nin enerji alanındaki organlarının dağıtık yetkilerinin doğrudan birleştirilmesi ve ATS'ne özel bir enerji bölümünün eklenmesiyle bu yetkilerin bir temele oturtulması, ne Kuruluş Sözleşmeleri'nin Amsterdam görüşmelerinde değiştirilmesi (1997) ne de Nizza görüşmeleri bağlamında değiştirilmesiyle (2000) gerçekleştirilebilinmiştir. "Avrupa Anayasası Sözleşmesi'nin" (AAS) nihai taslağında – ilk olarak – enerji politikasına yönelik sadece bir madde yer verilmiştir (Madde III-256). Bu hüküm yürürlüğe girseydi, "Birliğin enerji politikası", "iç piyasanın oluşturulması veya işlemesi kapsamında onlarca yıl boyunca adım adım yerleşen uygulamasıyla uzlaşma halinde ve çevrenin muhafaza edilmesi ve iyileştirilmesi dikkate alınarak" takip edilmesi gerekirdi ve burada birincil olarak iç piyasanın işleminin teminat altına alınması, enerji temini güvenliğinin

sağlanması ve enerji etkisinin ve yenilenebilir enerjilerin teşviki şeklindeki üç amaca yönelik olurdu.

AB'nin enerji politikası kapsamında güdülen çeşitli amaçların tümü enerji temini güvenliğinin artırılması yönündeki asıl amaca hizmet etmektedirler. Avrupa Komisyonu tarafından Kasım 2000'de sunulan "Enerji temini güvenliğine<sup>9</sup> dair yeşil kitap<sup>10</sup>", AB'nin uzun vadeli stratejisini, genişleme hedefi bakımından tanımlamaktadır. Bu belge, AB üyesi 15 ülkenin 2000 yılı için ithalat bağımlılığını, kendi enerji tüketimlerinin %50'si kadar olduğunu göstermekte ve kalıcı etki yapacak önlemler alınmadığı takdirde 2030 yılında bu değerin git gide %70'lere çıkacağı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu yeşil kitap, böyle bir artışı engellemek amacıyla sistematik bir önlemler ve araçlar katalogunu tanımlamaktadır. Bu önlemler ve araçlar, iki temel yaklaşım noktasına sahiptir; (1) hem kullanılan birincil enerji kurumlarının türüne göre, (2) hem de enerjinin geldiği ülkeye göre enerji kullanımının çeşitlendirilmesi.

Kullanılan enerji türlerinin çeşitlendirilmesi, önce enerji tasarrufu önlemleriyle ve yeni enerji kurumlarının yaratılmasıyla geliştirilebilir. "Yeşil kitap" bu konuda özellikle AB çapında enerji tüketimindeki payları 2000 yılında %6 olan ve 2010 yılına kadar payları %12'ye çıkması beklenen yenilenebilir enerji kaynaklarının<sup>11</sup> genişletilmesinin teşvik edilmesine bel bağlamaktadır. Ayrıca enerji tüketiminde ve üretiminde enerjinin etki sürecini artırmaya dair AB araştırma planının yukarıda bahsedilen 6. enerji politikası çerçeve programı temelinde başlatılmakta ve maddi bakımdan desteklenmektedir. Aynı zamanda AB'nin AAT sözleşmesine dayanarak, nükleer teknoloji alanında gözle görülür derecede kendi araştırma kapasitesine<sup>12</sup> sahip olduğunu hatırlatmak gerekir. AB, atom çekirdeklerini parçalama araştırmasında, Akronym JET<sup>13</sup> adı altında işletilen entegre çerçeve programı şeklinde uluslararası alanda öncü bir role de sahiptir.

Avrupa'nın enerji ithalatlarının coğrafi çeşitliliği bakımından, öncelikli olarak siyasi istikrar ve Good Governance/iyi yönetim özelliği bulunan ve muhtemelen yakın gelecekte de bu durumda olacak üretici ülkeler ve transit ülkeler önem taşımaktadır. Bu tür devletler sadece yapılmış sözleşmelere uyulmasını temin etmekle kalmaz, aynı zamanda hammadde elde etmede ve nakliye altyapısında gerekli yedek ve genişletme yatırımlarının sağlanmasını da garanti ederler. Daha önce tanımlanmış kategorideki bölgelere düşen kanıtlanmış yataklar ve mevcut çıkarılan payları bakımından, Uluslararası Enerji Ajansı'nın (UEA) tahminlerine göre 2030<sup>14</sup> yılına kadar hem dünyanın, hem de "Avrupa'nın" enerji tüketiminin %90'ından fazlasının düşeceği belli başlı dört enerji kaynağında, yani petrol, doğalgaz, kömür ve atom enerjisinde önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Halihazırda AB'ndeki enerji tüketiminin yaklaşık %41'ini karşılayan<sup>15</sup> (ve 2030'da tahminen %38 civarında olacak) petroldeki durum, dikkat çekici bir farkla, hem "Avrupa'nın" hem de dünyanın Körfez Bölgesi'ne bağımlılığını bir bütün olarak artacağıyla bilinmektedir. Petrolün geldiği bu bölgenin dünya çapında petrol üretimindeki payı 2004<sup>16</sup> yılında %30,7 idi, yine aynı dönemde bu bölgenin üretilen petrol varlığı<sup>17</sup> içindeki payı ise %61,7 civarında bulunuyordu. AB'nin petrol ithalatında şimdi Norveç, Afrika ve Latin Amerika üzerinde yoğunlaşması, körfez bölgesinde petrol üretiminin oldukça düşük kapasitede kalmasından – ancak aynı zamanda başka sebeplerden – dolayı ve kısa vadede gittikçe daha da azalacak olmasından kaynaklanmaktadır. Prensip, yakın geçmişte Rusya'nın sadece gaz sevkıyatını değil, aynı zamanda petrol ihracatını da kendi jeopolitik çıkarları için kullanması ve bu etkiyi

artıracak olduğuna ilişkin sinyallerinin gelmesi, "Avrupa" perspektifinden bakıldığında bir sorun teşkil etmektedir. Küresel petrol ekonomisi için herkesin bildiği perspektiflerden dolayı, 1990'lı yıllardan beri Hazar bölgesi ve Orta Asya bölgesinin gittikçe artan ölçüde "Avrupa'nın" dikkatini çekmesi kaçınılmazdır. Bu bölgelerde mevcut olan petrol varlığının büyüklüğü, tahminen dünyada bilinen petrol rezervlerinin %5'inin altında bulunmaktadır.<sup>18</sup> Bu potansiyel şimdiye kadar yeterli ölçüde değerlendirilememiştir, çünkü bu kaynağın değerlendirilebilmesi için yüksek miktarda bir sermaye yatırımı gerekli kılmaktadır. Ancak bu bölgede etnik çatışmalar, birbirine muhalif mülkiyet talepleri, iç politikaya dayalı gerginlikler yanında uzun ve kısmen de daha inşa edilmesi gereken sevkiyat yollarının eksik-

liğinden dolayı, güvenlik unsurları bakımından asla sorunsuz değildir.

Yukarıda bahsedilen yeşil kitapta yer verilen bilgilere göre, AB ülkelerinin enerji tüketiminde doğalgazın şimdi %22 olan payı, 2030 yılına kadar yaklaşık %29'lara çıkacaktır. Yakından incelendiğinde AB ülkelerinin doğalgaza bakış açıları, petrolde mevcut olan gelişme eğilimlerinden nihayetinde sadece yüzeysel olarak ayrılmaktadır. Gerçi halihazırda – Norveç'ten yapılan ithalat dahil – AB'nin gaz tüketiminin %50'sinden fazlası kendi kaynaklarından karşılanabilmektedir. Ancak gelecekteki tedarik durumu, doğalgazda da hızla artan şekilde Yakın Doğu ve Rusya'ya bağımlılık yönünde ilerlemektedir. 2004 yılında bütün dünyadaki doğalgaz rezervlerinin %40,6'sı, petrol üretiminin ise sadece %10,4'ü Körfez bölgesine düşmektedir. Rusya için bu rakamlar %26,7 ve %21,9 dolayındadır.<sup>19</sup> Ayrıca şimdi her ikisi de hâlâ önemli ölçüde kendi bölgelerindeki doğalgaz talebini karşılayabilecek durumda bulunan Batı yarımküre denilen bölge ve Güneydoğu Asya'dan da bahsetmek gerek. Fakat bu bölgeler ileride hızla artan oranda dünyanın başka bölgelerinden ithalat yapmaya mecbur kalacaklardır. Son araştırmalara göre dünyada bilinen doğalgaz rezervlerinin %5-6'sı Hazar havzası ve Orta Asya'da bulunmaktadır.<sup>20</sup>

Kömürde mevcut olan küresel şartlar ve perspektifler, petrol ve doğalgazdaki şartlar ve perspektiflerden önemli ölçüde ayrılmaktadır. Önce çıkarmaya değer rezervlerin kapsamının birkaç yüzyıllık<sup>21</sup> bir büyüklük düzeninde bulunduğunu vurgulamak gerekir. 25 AB ülkesinde bulunan kömür rezervleri, dünya çapı bağlamda da oldukça önemlidir. Fakat bu rezervlerin, Avrupa'daki çoğu maden ocaklarının kömür çıkarma maliyetlerinin gözle görülür derecede ithal kömürün fiyatının üzerinde olması gibi ekonomik dezavantajları bulunmaktadır. Petrol ve doğalgazdan farklı olarak kömürde tedarik güvenliliğinin tehlikeye düşmesi ihtimali oldukça düşüktür. Rezervlerin yaklaşık %50'si, yukarıda belirtilen anlamda güvenli sayılabilecek bölgelerde bulunmaktadır. Burada Çin, Hindistan ve Rusya'nın uzun vadede de yeterli miktarda kendi kömürlerine sahip olduklarından bahsetmek gerekir. Orta Asya'nın dünya kömür rezervlerindeki payı, ki burada özellikle Kazakistan söz konusudur, yaklaşık %5 civarında tahmin edilmektedir.<sup>22</sup> Ortaya konan bu manzara dikkate alındığında, AB'nin enerji politikasının uzun zamandan beri temiz<sup>23</sup> ve etkili kömür teknolojilerinin araştırılması, geliştirilmesi ve teşvik edilmesine önemli destek verdiğine şaşmamak gerek. AKÇT Sözleşmesi'nin sona ermiş olmasına rağmen Kömür Birliği bağlamında kurulan kömür fonu hâlâ varlığını sürdürmektedir. AB Yeşil Kitabı, birlik üyelerinin enerji tüketiminde kömürün şimdi yaklaşık %16 olan payının, 2030 yılına kadar %19 civarına çıkacağından hareket etmektedir. Kömürde tedarik güvenliğinin oldukça yüksek olmasından dolayı,

uzman çevreler, kömürün sıvılaştırılması ve gazlaştırılması yönteminin bu alanda bir Rönesans hareketinin yaşayacağını dile getirmektedirler. Hâlen atom enerjisinin<sup>24</sup> AB çapındaki enerji tüketimindeki payı yaklaşık %15, elektrik üretimindeki payı ise yaklaşık %35 dolayındadır. Temel şartların değişmemesi durumunda bu paylar 2030 yılına kadar önemli ölçüde düşecektir. Dünya çapında yine gittikçe artan ölçüde gözlenen nükleer teknolojiye yönelmeden dolayı, birçok AB ülkesinde bu teknoloji fazla kabul görmediği için gelecekteki çeşitlendirme önlemlerinin AB üyesi ülkelerde de ne ölçüde geleneksel atom enerjisinin daha da yaygınlaştırılması yönünde ilerleyeceğini kestirmek zordur. İklim gazları denilen gazların oldukça düşük emisyonu yanında, bunu onaylayanlar özellikle dünyadaki uranyum varlığının %65'inin, güvenli devletler diye tabir edilen devletlerde bulunduğuna işaret etmektedirler. Geri kalan üçte birlik bölümün büyük kısmı ise Kazakistan ve Özbekistan'da bulunmaktadır.<sup>25</sup>

Yukarıda kısaca ve sadece ana hatlarıyla anlatılan "Avrupa" enerji politikası yine de bu konudaki belirleyici kurumsal ve maddi temel şartların ne kadar karmaşık ve kapsamlı olduğunu kaba hatlarıyla göstermektedir. Takip edilmesi gereken amaçlar hakkında – atom enerjisinin rolü hesaba katılmazsa – büyük bir konsensüs hakimdir. Bu arada enerji politikası alanında AB'nin getirmiş olduğu düzenlemeler sayısı oldukça fazladır. Bu düzenlemeler esas alınarak, zaman içinde çeşitli önlemler müşterek olarak alınmıştır. Fakat AT Sözleşmesi, enerji sektörüne yönelik özel bir yasal dayanak içermediği için, topluluğun enerji politikasıyla ilgili faaliyetleri öncelikle ve bundan böyle de AB ve üye ülkeleri arasındaki işbirliği yönünde birçok politik alan çerçevesinde yürütülmek zorundadır. Özellikle ortak pazar, ekonomik dış ilişkiler ile ulaşım ve çevre politikası bunlar arasındadır.

Enerji alanında yaşanan gelişmelerin paralelinde AB'nin şimdiye kadarki politikalarından daha geniş tasarlanmış ve etkin bir enerji politikası oluşturması kaçınılmazdır. Özellikle geride kalan yaklaşık iki yılda ham petrol fiyatlarının ikiye katlanması sonucunda enerji sektöründe yaşanan küçülme, ham petrol fiyatının ekonominin tümünü nasıl etkileyebildiğini açıkça gözler önüne sermiştir. AB enerji politikasının, dinamik şekilde gelişen dünya enerji sistemine dahil edilmesi, enerji tedariki güvenliliğinin teşvikinin, önemli ölçüde hala içine ticaret politikası yanında Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın (GASP) da dahil olduğu bütün dünyaya yönelik bir strateji çerçevesinde organize edilebileceği izlenimini vermektedir. Komisyon, burada anlatılanlarla uyum içinde birkaç yıldan beri enerjiyi üreten, enerjinin transit geçtiği ve enerjiyi tüketen en önemli ülkelerle sıkı bir diyalog sürdürmektedir. AB'nin, dünya çapında en büyük enerji ithalatçısı, ancak aynı zamanda da yer altı kaynakları keşfetme konusunda başarılı araçlara ve araştırma teknolojilerine ve de rezerve aracı olarak cazip bir para biriminin sahibi olması nedeniyle, "piyasa gücünü" en iyi şekilde kullanabilmesi ve "tek ses" olarak hareket edebilmesi için – geçmişte olduğundan daha etkin bir biçimde – farklı ulusal egoizmleri şimdiye kadar olduğundan daha fazla arka plana atmak zorundadır.

---

1 Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu („Montanunion")

2 Avrupa Atom Topluluğu („Euratom")

3 ATS'nin 154.maddesi

4 ATS'nin 174.madde ile bağlantılı olarak 175.maddesi.

- 5 Komisyonun 68 sayılı nihai kararı (1995).
- 6 Beyaz Kitap, komisyonun müşterek hareket tarzı çerçevesinde somut önerilerini içermektedir. Bu beyaz kitap konseyin onayını aldığı takdirde, bu kitaptan ilgili siyasi alan için birliğin eylem programı ortaya çıkar.
- 7 ABl. L 27, 1997
- 8 Bkz. Häckel, E.: Energiepolitik, (Enerji Politikası) Yer aldığı eser: Weidenfeld, W.; Wessels, W. (Ed.): Jahrbuch der Europäischen Integration 1996/97, Bonn 1998.
- 9 Komisyonun 769 sayılı nihai kararı (2000)
- 10 Avrupa Komisyonu tarafından (en azından bu amaçla) yayınlanan bir Yeşil Kitap, belirli siyasi alanlarda entegrasyon politikasıyla ilgili önemli hedefler hakkında siyasi bir tartışma yaratma amacını gütmektedir.
- 11 Özellikle: Su gücü, rüzgar gücü, jeotermik tesisler, güneş enerjisi tekniği
- 12 Ispra, Mol ve Petten’de kendi araştırma merkezleri ve CERN’e katılım.
- 13 Joint European Torus
- 14 IEA World Energy Outlook (Nov. 2005)
- 15 Yeşil Kitap, Komisyonun(2000)769 sayılı nihai kararı
- 16 Bkz.  
[www.bp.com/liveassets/bp\\_internet/globalbp/globalbp\\_uk\\_english/publications/](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/publications/)  
(18.05.2006)
- 17 Yani halihazırdaki mevcut teknoloji ile ekonomik şartlarda çıkarılabilecek miktardır.
- 18 Petrol şirketi BP’nin uluslararası büyük üne sahip dünya enerji istatistikleri, 2004 yılı sonu itibarıyla Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan’ın toplam rezervlerinin %4,1 olduğunu tahmin etmektedir. Bkz.  
[www.bp.com/liveassets/bp\\_internet/globalbp/globalbp\\_uk\\_english/publications/](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/publications/)  
(18.05.2006)
- 19 Bkz..  
[www.bp.com/liveassets/bp\\_internet/globalbp/globalbp\\_uk\\_english/publications/](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/publications/)  
(18.05.2006)
- 20 Bkz.  
[www.bp.com/liveassets/bp\\_internet/globalbp/globalbp\\_uk\\_english/publications/](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/publications/)  
(18.05.2006)
- 21 Yenilenemeyen enerji ham maddelerinin çıkarılmaya değer bilinen rezervlerinin toplamı içinde kömürün payı 2004 yılında yaklaşık %55 dolayındaydı. Bkz. Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe (Federal Jeolojik Bilimler ve Hammadde Kurumu) (Yayımlayan): Reserven, Ressourcen und Verfügbarkeit von Energierohstoffen 2004 (Kurzfassung), (Enerji Hammaddesi rezervleri ve kullanılabilirliği 2004 (Kısaltılmış Baskı), S. 6
- 22 Bkz..  
[www.bp.com/liveassets/bp\\_internet/globalbp/globalbp\\_uk\\_english/publications/](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/publications/)  
(18.05.2006)
- 23 Yani enerjiyi, iklimi koruyucu şekilde kullanma anlamında, örneğin: atmosfere karışmasını önlemek için egzost gazı içindeki karbondioksitin ayrıştırılması.
- 24 Yeşil Kitap, Komisyonun 769 sayılı nihai kararı (2000).
- 25 Bkz.: Wirtschaftswoche (Ekonomi Haftası Dergisi) No. 4 - 2006, s. 23.